

**ULKOMINISTERIÖN
KEHYSEHDOTUS
2024 - 2027**
Tammikuu 2023



**Ulkoministeriö
Utrikesministeriet**

SISÄLTÖ

Toimintaympäristö ja hallinnonalan tavoitteet	3
Toimintaympäristö	4
Hallinnonalan tavoitteet 2024-2027	5
Suunnittelukauden määrärahat ja henkilöstökehyykset	6
Ulkoministeriön hallinnonalan tulot	7
12.24.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen vuokratulot	7
12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot	8
Ulkoasiainhallinto	8
24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (smr 2 v)	8
24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (smr 3 v)	12
24.01.29 Ulkoministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (a)	12
24.01.74 Talonrakennukset (smr 3 v)	13
Kriisinhallinta	13
24.10.20 Suomalaisien kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (a)	14
24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (smr 2 v)	15
24.10.66 Rauhanvälitys (smr 3 v)	16
Kansainvälinen kehitysyhteistyö	17
24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö (smr 3 v)	17
24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (smr 2 v)	19
24.30.88 Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (smr 3 v)	19
24.30.89 Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (smr 3 v)	20
Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot	20
24.90.20 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (smr 3 v)	20
24.90.23 Etyj-puheenjohtajuus (smr 2 v)	21
24.90.50 Eräät valtionavut (k)	22
24.90.51 Häädäalaisten avustaminen (a)	22
24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (smr 2 v)	22
24.90.95 Kurssivaihtelut (a)	24

- LIITTEET:
1. Ulkoasiainhallinnon suunnittelukauden 2024-2027 tulot ja määrärahatarve
 2. Asiamuutoslomake
 3. Ulkoasiainhallinnon investointihankkeet
 4. Ulkoministeriön T&K-hankkeet

Kehysehdotus perustuu pääministeri Marinin hallitusohjelmaan ja toimintaa ohjaaviin valtioneuvoston selontekoihin ja linjauksiin. Näiden pohjalta on hallinnonalalle määritelty vaikuttavuus- ja tulostavoitteet, jotka ohjaavat hallinnonalan toimintaa ja voimavarojen kohdentamista. Nämä tavoitteet tarkennetaan keväällä 2023 uuden hallitusohjelman pohjalta.

Ministeriön linjausten mukaisesti periaatteena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä kestävä kehityksen toteutuminen ministeriön kaikessa toiminnassa.

Ulkoministeriö noudattaa kaikessa toiminnassaan seuraavia arvolauseita:

- **Työskentelemme Suomen ja paremman maailman puolesta.** Edistämme Suomen ja suomalaisten turvallisuutta, menestymistä ja hyvinvointia. Rakennamme oikeudenmukaista ja kestävä maailmaa.
- **Etsimme uusia näkökulmia.** Maailma muuttuu - niin mekin. Uskallamme kyseenalaistaa ja kokeilemme rohkeasti. Kehitymme jatkuvasti ja keskitymme olennaiseen.
- **Löydämme ratkaisut yhdessä.** Keskustelemme avoimesti toistemme näkemyksiä arvostaen. Jaamme tietoa ja osaamistamme ja luomme kumppanuuksia. Suomalaiset ratkaisut auttavat koko maailmaa.
- **Saamme erilaisuudesta voimaa.** On rikkaus, että tulemme monenlaisista taustoista ja teemme erilaisia tehtäviä. Jokaisen työpanos on tärkeä, ja kaikkia tarvitaan onnistumiseen. Yhdessä olemme enemmän.

Toimintaympäristö ja hallinnonalan tavoitteet

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinja on vakaa ja ennustettava. Se perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, yhteistoimintaan ja vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) sekä sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään ja kansainväliseen oikeuteen nojaavaan monenkeskiseen yhteistyöhön.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, aktiiviseen vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) ja tehokkaaseen monenkeskiseen yhteistyöhön ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen ja vahvistamiseen.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikallaan Suomi tuottaa turvallisuutta, vastaa globaaleihin haasteisiin ja toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman puolesta tarkastellen turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan keinoin vahvistetaan myös sisäistä turvallisuutta. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskuntien kehittämiseksi. Tavoitteena on vakaampi, ennakoitavampi ja turvallisempi maailma. Suomi edistää EU:ssa avoimen ja sääntöpohjaisen kansainvälisen kauppajärjestelmän monipuolista kehittämistä, ml. EU:n kauppasopimusverkoston syventämistä ja laajentamista sekä Maailman kauppajärjestö WTO:n toimintakyvyn säilyttämistä ja uudistamista. Suomi tukee yritysten kansainvälistymistä ja integroitumista kansainväliseen kauppaan.

Turvallisuuspoliittisen uudelleenarvioinnin seurauksena Suomi on päättänyt hakea Pohjois-Atlantin liiton (Nato) jäsenyyttä.

Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Muuttuva ympäristö vaatii

ulkoasiainhallinnolta ennakointia, seurantaa, analyysiä, strategista viestintää ja resurssien joustavaa käyttöä. Ulkoasiainhallinnon keskeiset vaikuttamisen välineet ovat tehokas kahden- ja monenvälinen diplomatia eri tasoilla sekä tuloksellinen viestintä. Ulkoasiainhallinto hyödyntää toiminnassaan enenevästi digitaalisia ratkaisuja.

Suomi toimii Itämeren maiden neuvoston (CBSS) vuosina 2024-2025, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) puheenjohtajana vuonna 2025 ja Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) puheenjohtajana vuonna 2026. Lisäksi Suomi toimii Yhdistyneitten kansakuntien (YK) ihmisoikeusneuvostossa vuosina 2022-2024 ja on ehdolla turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030.

Toimintaympäristö

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukraina. Venäjän hyökkäyksellä Ukraina on pitkäkestoisia vaikutuksia turvallisuusympäristöön Euroopassa ja Suomen lähialueilla. Venäjän vaatimukset Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttamisesta kyseenalaistavat Etyjin peruseriaatteita ja heikentävät luottamusta kansainväliseen sääntöperusteiseen järjestelmään. Jännitteiden lisääntyminen heikentää myös Itämeren alueen turvallisuustilannetta ja sen ennakoitavuutta.

Toteutuessaan Suomen Nato-jäsenyys lisää niin Suomen turvallisuutta muuttuneessa toimintaympäristössä kuin Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta. Suomen vahva puolustus- ja kriisinsietokyky vahvistaa myös Natoa ja liittokunnan yhteistä puolustusta. Puolustusliitto Naton jäsenyyden myötä Suomi on osa Naton yhteistä puolustusta ja siten perustamissopimuksen viidennen artiklan mukaisten turvatukuiden piirissä. Naton jäsenenä Suomi on päättämässä Suomelle keskeisistä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä.

Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä arvo- ja turvallisuusyhteisö. Suomi vastaa Venäjän hyökkäykseen osana unionia. Laaja-alainen pohjoismainen yhteistyö on epävakassa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää. Suomen suhteet Yhdysvaltoihin vahvistuvat merkittävästi muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Venäjän hyökkäys Ukraina vaikuttaa Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin suhteisiin ja yhteistyömahdollisuuksiin laaja-alaisesti. Hyökkäyksen vaikutukset heijastuvat turvallisuuden ohella laajasti myös globaaliin kehitykseen.

Venäjän hyökkäyksellä Ukraina on vaikutusta myös suurvaltojen ennestään jännitteisiin suhteisiin. Kiinan asemoituminen Venäjän hyökkäykseen tulee vaikuttamaan Kiinan kansainväliseen asemaan. Toisaalta Yhdysvaltojen ja EU:n suhde on tiivistynyt entisestään Venäjän hyökkäyksen seurauksena. Afrikan ja Lähi-idän alueen merkitys EU:n naapureina ja strategisina kumppaneina kasvaa. Muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi Euroopan itäisen naapuruston kehitys vaatii erityistä seurantaa. Arktisen alueen geopolitiinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys kasvaa edelleen.

Globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos, pandemiat sekä teknologisen kehityksen murros, vaikuttavat toimintaympäristöömme itsenäisinä ilmiöinä. Pariisin ilmastopöytäkirja ja kestävän kehityksen tavoitteet määrittelevä Agenda2030 antavat perusteet lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. Ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden kadon ja Covid-19 -pandemian myötä lisääntyneet kehityshaasteet vaikeuttavat globaalisti Agenda2030 kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Kehittyvät maat ovat merkittävä osa kansainvälistä ratkaisua kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Samanaikaisesti humanitaarisen avun tarpeet nousevat. Globaalit ruokaturvaan ja energia- ja luonnonvaravaikutuksiin liittyvät kysymykset tulevat olemaan keskeisiä.

Kauppapolitiikalla on tärkeä tehtävä suomalaisten työn, toimeentulon ja hyvinvoinnin turvaamisessa. Protektionismi, globaalien tuotantoketjujen toimintaan liittyvät haasteet ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän rapautuminen haastavat kansainvälistä kauppajärjestelmää. Kilpailukykyyn säilyttämiseksi EU:n on kyettävä puuttumaan nykyistä

paremmin erilaisiin markkinavääristymiin. Venäjän hyökkäyksen Ukrainaun seurauksena muuttunut yleiseurooppalainen tilanne ja käyttöön otetut pakotteet, sekä hyökkäyksen globaalit heijastusvaikutukset vaikuttavat merkittävästi kansainväliseen kauppaan ja Suomen kauppasuhteisiin. Muuttunut geopoliittinen tilanne ja suurvaltakilpailu lisäävät kansainvälisten markkinoiden epävarmuutta ja vaikeuttavat myös suomalaisyritysten toimintaa. Tarve edistää suomalaisyritysten pääsyä korvaaville markkinoille ja mahdollisuuksia monipuolistaa arvoketjujaan on kasvava. EU:n ja muiden maiden elvyttävät toimet voivat myös edelleen tarjota uusia markkinoita myös suomalaisyrityksille.

Hallinnonalan tavoitteet 2024-2027

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Ulkoasiainhallinto

- edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia
- edistää Agenda2030:n toimeenpanoa ja toimii ilmastonmuutoksen torjumiseksi
- edistää sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää
- työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi
- edistää Suomen kasvua tukevia avoimia taloussuhteita ja tukee suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin
- palvelee.

Hallitusohjelman pohjalta hallinnonalalle on asetettu tulostavoitteet, jotka tukevat edellä esitettyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Tulostavoitteet 2024-2027

- Vahvistamme Suomen kansainvälistä asemaa ja turvallisuutta muuttuvassa maailmanpoliittisessa tilanteessa. Tavoitteena on yhtenäinen, arvoihinsa nojaava, vahva ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haasteita ja edistää omia tavoitteitaan
- Tuemme johdonmukaisesti monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimimme kansainvälisen oikeuden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien, vahvistamiseksi. Vaikutamme monenkeskisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen
- Vaikutamme Suomen Nato-jäsenyyden toteutumiseen. Valmistaudumme jäsenyyteen tiivistämällä Nato-kumppanuutta ja rakentamalla jäsenyyden edellyttämiä valmiuksia
- Syvennämme ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Ruotsin kanssa ja lisäämme Norjan kanssa tehtävää yhteistyötä. Edistämme Itämeren ja arktisen alueen vakautta ja jatkamme pohjoismaisen yhteistyön syventämistä
- Toteutamme tavoitteellista ilmastoulkopolitiikkaa ja tuemme ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuutta tarkastellaan kokonaisuutena
- Toteutamme ihmisoikeusperustaista kehityspoliittikkaa, joka poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta
- Osallistumme konfliktien ennaltaehkäisyyn ja rauhanvälitykseen ja -rakennukseen sekä kansainväliseen kriisinhallintaan. Edistämme kansainvälistä yhteistyötä monipuolistuviin turvallisuushkiin varautumisessa ml. uusien teknologioiden kehitykseen liittyvät turvallisuusuhat, hybridi- ja kybervaikuttaminen ja terrorismin torjunta
- Toimimme kansainvälisen asevalvontajärjestelmän vahvistamiseksi. Painotamme asevalvontasopimusten noudattamista ja luottamusta lisääviä toimia erityisesti Suomen lähialueilla

- Vahvistamme edelleen suhteita keskeisiin eurooppalaisiin kumppaneihin ja Yhdysvaltoihin. Ylläpidämme tiiviitä ja toimivia suhteita Kiinaan EU:n politiikkalinjausten puitteissa. Tiivistämme suhteita keskeisiin nouseviin talouksiin Amerikassa ja Aasiassa. Monipuolistamme ja syvennämme suhteita Afrikkaan ja Lähi-itään.
- Jatkamme Ukrainan tukemista kahdenvälisesti ja osana Euroopan unionia. Venäjän kanssa ylläpidämme välttämättömiä kahdenvälisiä yhteistyökanavia pakotteiden sallimissa rajoissa. Osallistumme EU:n Venäjä-politiikan muotoiluun ja tehokkaiden EU-pakotteiden kehittämiseen ja toimeenpanoon.
- Vahvistamme Suomen talouden kilpailukykyä vaikuttamalla EU:n kauppapolitiikkaan, ml. kauppasopimukset ja kauppapoliittiset välineet, tavalla, joka edistää Suomen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
- Kartoitamme uusia vientimarkkinoita, ja vastaamme yritysten vienninavustamistarpeisiin yhteistyössä valtion muun TF-verkoston kanssa. Edistämme suomalaistoimijoiden mukaan pääsyä EU- ja muun kansainvälisen rahoituksen kautta toteutettaviin hankkeisiin.

Sisäiset ja ulkoiset palvelut

- Tarkastelemme edustustoverkon kehittämistä muuttuvan maailmantilanteen tuomien lisähaasteiden näkökulmasta.
- Vahvistamme vastuullamme olevien maahantuloasioiden käsittelyä ministeriössä ja edustustoissa, erityisesti liittyen työperäiseen maahanmuuttoon
- Tarjoamme yrityksille laadukasta ja oikea-aikaista neuvontaa mm. kauppapolitiikasta, vienninedistämisestä, vientivalvonnasta, pakotteista ja viisumi- ja oleskelulupa-asioista
- Kasvatamme Suomen vaikuttavuutta ja edistämme Suomen tavoitteiden saavuttamista strategisella viestinnällä sekä suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä maakuvatyöllä
- Parannamme hallinnonalan varautumista ja resilienssiä ja kehitämme tieto-, hybridi- ja kyberturvallisuuteen sekä informaatiovaikuttamisen torjuntaan liittyviä kyvykkyyksiä.

Henkiset voimavarat

- Työmme kohdentuu tärkeimpiin tavoitteisiin. Kehitämme toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa siten, että tarvittavin poisvalinnoin voimme kohdentaa työtä aiempaa tehokkaammin
- Tuemme jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia työn organisoinnilla, valmentavalla johtamisella, sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä ja hybridityön mahdollisuuksia hyödyntämällä
- Huolehdimme yhdessä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta työpaikalla. Jatkamme hyvän hallinnon toteutusta ja avoimuutta, sekä tuemme työyhteisöjen moninaisuutta.

Suunnittelukauden määrärahat ja henkilöstökehykset

Valtioneuvosto päätti 13.4.2022 osana julkisen talouden suunnitelmaa hallinnonaloja koskevista valtiontalouden menokehyksistä vuosille 2023-2026. Ulkoministeriö on sisällyttänyt kehysehdotuksensa perussuunnitelmatasoon vuosille 2023-2026 valtioneuvoston päätöksen mukaisen menokehyspäättökseen, vuoden 2022 lisätalousarviot, vuoden 2023 talousarvion sekä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoitukseen tehdyt muutokset. Perussuunnitelmasta poikkeava määrärahatarve on ulkoasiainhallinnon tehtävien pohjalta erikseen arvioitu ja perusteltu tässä asiakirjassa.

Ministeriön suunnittelukauden määrärahatarpeissa korostuu Suomen tuleva Nato-jäsenyys, edustustoverkon toimintakyvyn turvaaminen, ml. inflaation vaikutukset, sekä kehitysyhteistyömäärärahojen tason säilyttäminen. Kehyskauden loppupuolelle kohdistuu myös Suomen YK:n turvallisuusneuvostokampanja Suomen neuvostojäsenyydelle 2029-2030.

Covid-19 -pandemian vaikutukset

Covid-19 -pandemia on vaikeuttanut ulkoministeriön toimintaa alkuvuonna 2022. Tässä kehusehdotuksessa on lähdetty olettamasta, että ministeriön ja edustustojen normaali toiminta on käynnissä vuonna 2023. Ulkoministeriön siirtyvät erät kasvoivat edelleen vuonna 2022 Covid-19 -pandemian aiheuttaman toiminnan väliaikaisen hidastumisen johdosta. Vuodesta 2023 lähtien siirtyvät erät lähtevät laskemaan erityisesti ulkomaan edustuksessa yleisestä kustannuskehityksestä (inflaatio), kertaluontoisista menoista sekä pandemian aikana syntyneestä korjausvajasta johtuen.

Suomi toimii Itämeren maiden neuvoston (CBSS) vuosina 2024-2025, Etyj-puheenjohtajana vuonna 2025 ja Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2026. Lisäksi Suomi toimii YK:n ihmisoikeusneuvostossa vuosina 2022-2024 ja on ehdolla YK:n turvallisuusneuvostoon kaudelle 2029-2030. Ministeriö palaa näiltä osin tarvittaessa määrärahatarpeisiinsa myös seuraavien talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Osaston 12 tulot ja pääluokan 24 määrärahatarve suunnittelukaudella ovat seuraavat:

Osasto 12	2024	2025	2026	2027
Peruslaskelma	11 302 000	11 239 000	11 265 000	11 200 000
Kehusehdotus	11 302 000	11 239 000	11 265 000	11 200 000
Kehusehdotuksen ja peruslaskelman välinen ero	-	-	-	-

Pääluokka 24	2024	2025	2026	2027
Peruslaskelma	1 365 957 000	1 369 191 000	1 405 416 000	1 449 910 000
Kehusehdotus	1 402 278 000	1 413 481 000	1 451 769 000	1 497 628 000
Kehusehdotuksen ja peruslaskelman välinen ero	36 321 000	44 290 000	46 353 000	47 718 000

Hallinnonalan henkilöstökehyykset:

HTV/vuosi*	2023	2024	2025	2026	2027
Edustustoverkko; lähetetty henkilöstö	613	603	593	591	588
Edustustoverkko; paikalta palkatut	919	922	922	918	918
Edustustoverkko yhteensä	1 532	1 525	1 515	1 509	1 506
Ministeriö	874	869	859	851	851
Yhteensä	2 406	2 394	2 374	2 360	2 357

*ei sisällä kehittämisohjelmien Nato-liitännäisiä henkilöstöllisyyssesityksiä

Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

12.24.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen vuokratulot

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

12.24.20	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	1 014 000	1 023 000	1 032 000	1 032 000
Kiinteistöjen vuokratarkistukset				9 000
Peruslaskelma yhteensä	1 014 000	1 023 000	1 032 000	1 041 000

Ulkomailla sijaitsevat valtion omistamat tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöt siirtyivät ulkoministeriön omistajahallintaan 1.1.2017. Kiinteistöt ovat Villa Lante ja asunto Roomassa, Suomen Ranskan instituutti Pariisissa, Pohjoismaiden paviljonki (kolmasosa) ja Suomen Aalto-paviljonki Venetsian biennaalialueella sekä Suomen Ateenan instituutti asuntoloineen. Kiinteistöt on vuokrattu suomalaisille tiede- ja kulttuurisäätiöille niiden toimintaan ulkomailla.

Instituuttikiinteistöjen ylläpito- ja korjausmenot on budjetoitu momentille 24.01.20.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

Viisumien käsittelymaksuista saatavien tulojen on tässä kehusehdotuksessa arvioitu olevan 6 500 000 euroa vuoden 2023 talousarvion mukaisesti. Tuloarviossa on otettu huomioon EU:n ja Venäjän välisen viisumien myöntämisen helpottamista koskevan sopimuksen soveltamisen keskeyttäminen ja Suomen kansalliset rajapäätökset sekä Covid-19 -pandemia. Ulkoministeriö seuraa viisumikysynnän kehitystä ja korjaa tarvittaessa tuloarviota vuosittaisten talousarvioiden ja lisätalousarvioiden yhteydessä.

Kehusehdotuksessa on otettu huomioon myös YK:lta sotilaallisen kriisinhallinnan palkkausmenoista saatavat korvaukset ja kurssitoiminnasta saatavat tulot, noin 2,2 miljoonaa euroa/vuosi, momentin 24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot kehusehdotuksen mukaisesti, sekä muut tulot, 1,5 miljoonaa euroa/vuosi.

Tulojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

12.24.99	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	38 003 000	37 931 000	37 948 000	37 948 000
Viisumien käsittelymaksutulot	-27 715 000	-27 715 000	-27 715 000	-27 715 000
Sotilaallisen kriisinhallinnan palkkausmenokorvaukset YK:lta ja kurssitoiminnan tulot				-74 000
Peruslaskelma yhteensä	10 288 000	10 216 000	10 233 000	10 159 000

Ulkoasiainhallinto

24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (smr 2 v)

Toimintamenojen perussuunnitelmatasona ulkoministeriö pitää valtioneuvoston menokehyspäättöstä 13.4.2022, vuoden 2022 lisätalousarvioita ja 2023 talousarviota sekä Virtual Finland -palvelualustan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen päättymistä. Kehusehdotuksessa on otettu huomioon valtioneuvoston menokehyspäättökseen 12.5.2021 mukainen uudelleenkohdennus matkustusmenoista 2 180 000 euroa vuodesta 2023 alkaen. Ulkoministeriö tuo kuitenkin tässä yhteydessä edelleen esiin, että osallistuminen kansainvälisiin kokouksiin sekä tapaamiset ulkovaltojen ja kansainvälisten organisaatioiden edustajien kanssa ovat oleellinen osa kansainvälistä vaikuttamista ja diplomatiata Suomen etujen ajamiseksi eikä näitä voida korvata virtuaalisilla kohtaamisilla ilman että tämä työ ei oleellisesti hankaloituisi.

Ulkoasiainhallinnon tietojärjestelmä- ja perustietotekniikka- ja tietotekniset infrastruktuurihankkeet löytyvät valtionhallinnon hankerekisterisovelluksesta.

Toimintamenojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.01.01	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	248 772 000	244 356 000	243 495 000	243 495 000
Oikeusvaltio- ja demokratiatehtävien hoito; siirto momentilta 243066 (TA2023)	96 000	96 000	96 000	96 000
Elintarvikeasiantuntija Suomen suurlähetystössä Pekingissä; siirto momentilta 30.20.47 (TA2023)			300 000	300 000
Merikasarmin tilojen kehittäminen ja ulkoministeriön arkistojen järjestäminen; siirto momentille 23.01.01 (LTA2022, TA2023)	-265 000	-180 000		
Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten hankinnat ja investoinnit -erityisasiantuntija Suomen suurlähetystössä Washingtonissa; siirto momentilta 24.30.66 (LTA2022, TA2023)	300 000	150 000		
Pakote- ja vientivalvontatehtävät (5 htv) (TA2023)	495 000	495 000	495 000	495 000
Orbis-tietokanta vientivalvonnan ja pakotteiden hoidon käyttöön, vuotuiset käyttökulut (TA2023)	100 000	100 000	100 000	100 000
Pelastus- ja kriisivalmiusasioiden erityisasiantuntija Suomen pysyvässä edustustossa EU:ssa; siirto momentilta 26.01.01 (TA2023)	240 000	240 000	240 000	240 000
Ulkoasiainhallinnon lisäresursointi Suomen Nato-tarkkailijajäsenyyden johdosta (TA2023)	1 571 000	1 571 000	1 571 000	1 571 000
Ulkomaan kiinteistöjen vuokratkompensaatio (TA2023)	656 000	656 000	656 000	656 000
Vuokrankorotuksen kompensatio (TA2023)	11 000	11 000	11 000	11 000
Kansainvälisten vesiasioiden koordinaattori; siirto momenteilta 30.40.21, 33.01.01, 35.01.01 (LTA2022, TA2023)	84 000			
Virtual Finland -palvelualusta (RRF pilari2)	-2 500 000			
Peruslaskelma yhteensä	249 560 000	247 495 000	246 964 000	246 964 000

Kehittämisehdotukset

24.01.01	2024	2025	2026	2027
Peruslaskelma	249 560 000	247 495 000	246 964 000	246 964 000
Inflaation vaikutukset ulkomaan edustustoissa	2 501 000	2 501 000	2 501 000	2 501 000
Ulkoasiainhallinnon lisäresursointi Suomen Nato-jäsenyyden johdosta	1 932 000	1 510 000	1 510 000	1 510 000
Nato, Voluntary National Contribution (VNC)	1 888 000	1 888 000	1 888 000	1 888 000
Kehysehdotus yhteensä	255 881 000	253 394 000	252 863 000	252 863 000

Inflaation vaikutukset ulkomaan edustustoissa

Maailmanlaajuinen inflaatio on nostanut merkittävästi kustannuksia edustustoverkossa. Erityisesti energian ja polttoaineiden hintojen nousu vaikuttaa edustustoverkon kustannuksiin. Inflaatio aiheuttaa merkittäviä paineita myös edustustojen paikalta palkattujen palkkojen korotuksiin, kun elinkustannukset asemamaissa nousevat. Lisäksi myös edustustokiinteistöjen (kansliat ja virka-asunnot) vuokrat nousevat vuonna 2023 inflaation johdosta. Suunnittelukierroksella 2023-2027 edustustot esittivät kustannusten nousun johdosta pysyväisluonteisia lisäyksiä määrärahoihinsa yhteensä 2 357 500 euroa sekä lisäyksiä paikallisesti palkattujen palkkoihin yhteensä 4 357 500 euroa.

Edustustojen käyttämän energian (sähkö, kaasu, öljy) hintojen nousun arvioidaan aiheuttavan vuonna 2023 yhteensä 826 000 euron lisämenot. Erityisen suurta energian hintojen nousu on Euroopassa, esimerkiksi Virossa sähkön hinta

nousi 206 % elokuussa 2022. Ministeriössä on edustustojen esityksiä käsiteltäessä tarkasteltu viimeisimmät tiedot kunkin asemamaan energian hinnoista ja niiden noususta. Epävarmaan tietoon perustuvia arvioita korotuspaineista ei ole otettu huomioon lisämenopainetta määriteltäessä.

Edustustojen korotusesitykset paikallisesti palkattujen palkkoihin on käsitelty ministeriössä käyttämällä hyväksi asemaan julkisen sektorin palkkaustietoja, ECA:n (Employment Conditions Abroad Limited) hintatietoja, edustustojen teettämiä palkkavertailuja sekä vertaismailta saatuja tietoja. Edustustojen paikallisesti palkattujen palkankorotuksia on ministeriössä puollettu 1 675 000 eurolla. Palkankorotukset vaihtelevat asemamaittain 3-10 %:a ja suurimmat korotuspaineet ovat tietyissä Euroopan ja Pohjois-Amerikan edustustoissa. Paikallisesti palkattujen palkkoja tulee tarkastella säännöllisesti, jotta edustustojen kilpailukyky paikallisilla työmarkkinoilla säilyy. Nyt tehtävät korotukset ovat elinkustannusten nousun johdosta poikkeuksellisen suuria ja ne on tarkoitettu kertaluonteisina.

Vuoden 2023 talousarvion yhteydessä ulkomaan kiinteistöjen vuokrankorotuksia kompensoitiin yhteensä 656 000 eurolla, mikä on otettu huomioon jo peruslaskelmassa. Kompensatioon sovellettiin samaa mekanismia kuin kotimaan kiinteistöjen vuokratkompensaatiossa.

Ulkoministeriö ei tämän kehusehdotuksen yhteydessä lähde arvioimaan tulevien vuosien inflaatiokehitystä; esitetyn lisämäärärahan tarve on arvioitu edellä esitetyn mukaisesti edustustojen määrärahaesitysten vuodelle 2023 pohjalta.

Edellisen perusteella ulkoministeriö esittää momentin 24.01.01 määrärahoja korotettavaksi 2 501 000 euroa/vuosi kehyskaudella 2024-2027.

Suomen Nato-jäsenyyden aiheuttamat lisäresurssointitarpeet

Ulkoministeriö on kartoittanut ne välttämättömät tehtävät, jotka tulevat lisäisinä hallinnonalalle Suomen Nato-jäsenyyden myötä. Nämä tehtävät liittyvät ensisijaisesti jäsenyyden myötä lisääntyviin tehtäviin niin ministeriössä kuin valituissa edustustoissa. Poliittikatehtävien lisäksi tehtäväkuivissa painottuvat erityisesti tietoturvaan ja asiakirjaliikenteeseen liittyvät tehtävät. Tehdyn kartoituksen perusteella hallinnonalalle esitetään rahoitusta 28 lisätehtävän perustamiseksi Nato-jäsenyyden johdosta. Näistä 12:een on saatu rahoitus jo vuoden 2023 talousarvion yhteydessä osana Suomen tarkkailijajäsenyyttä ja tältä osin rahoitus on sisällytetty tämän kehusehdotuksen peruslaskelmaan. Vuosina 2024-2027 tarve on 16:lle lisätehtävälle, joista neljän arvioidaan olevan määräaikaisia. Ulkoministeriö palaa jäsenyyden vaatimiin lisätehtäviin tarvittaessa myös vuoden 2023 lisätalousarvioissa.

Välttämättömät lisätehtävät liittyvät ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja oikeudellisten kysymysten sekä tietoturvan ja asiakirjaliikenteen hoitoon. Lisäksi Natoon liittyminen ja jäsenyys aiheuttavat lisätehtäviä ulkoministeriön kiinteistöhallinnolle, henkilö- ja yritysturvallisuustehtävien hoidolle sekä strategisen viestinnälle.

Ulkoministeriö palaa muihin Nato-jäsenyyden aiheuttamiin lisäkustannuksiin niiden tarkennuttua.

Edellisen perusteella esittää momentin 24.01.01 määrärahoja korotettavaksi 1 932 000 euroa vuonna 2024 ja 1 510 000 euroa vuosina 2025-2027.

Voluntary National Contribution (VNC)

Naton kansainvälisen sihteeristön eri osastoille on mahdollista lähettää kansallisia asiantuntijoita (Voluntary National Contribution, VNC) eri tehtäviin. Suomella on Naton kumppanina ollut kerrallaan 2-5 sekondeerattua VNC:tä Naton sihteeristössä ja osaamiskeskuksissa. Osa sekondeerauksista on tähän mennessä rahoitettu siviilikriisinhallintamäärärahoista.

Natolla ei ole viitemäärää sille, montako VNC:ta jäsenmaa voi lähettää. Käytännössä liittolaiset voivat itse ehdottaa Natolle sellaisia tehtäviä, joihin ne haluavat asiantuntijoita lähettää. Toisaalta pyyntöjä voi tulla myös Natolta,

varsinkin henkilöstövajaustilanteissa. Liittolaisilla onkin VNC:n määrissä vaihtelua. Lähetetyn kansallisen asiantuntijan sijoittuminen Suomen painopisteiden kannalta merkittävälle osastolle on oikein hyödynnettyä tiedonsaannin, vaikuttamisen ja verkostoitumisen kannalta keskeistä. Kansallisen asiantuntijan tehtävät ovat lisäksi keskeinen väylä hakeutua Naton sihteeristön vakituisiin tehtäviin, joiden palkat maksetaan Naton budjetista. Suomalaisten saaminen Naton sihteeristön vakituisiin tehtäviin edistää myös Suomen tavoitteita pitkällä aikavälillä.

Jäsenenä kansallisten asiantuntijoiden määrää tulisi merkittävästi kasvattaa nykyisestä. Ulkoministeriö on arvioinut, että ministeriön tulisi varata rahoitus kahdeksalle sellaiselle lähetetylle kansalliselle asiantuntijalle, joita ei voida rahoittaa siviilikriisinhallintamäärärahoista. Yhden lähetetyn VNC:n kustannukseksi Brysselissä arvioidaan 236 000 euroa.

Edellisen perusteella ulkoministeriö esittää momentin 24.01.01 määrärahoja korotettavaksi 1 888 000 euroa/vuosi kehyskaudella 2024-2027.

Toiminnan tulot

Ulkoministeriön hallinnonalan maksustrategiassa vuodelta 2005 on linjattu hallinnonalan maksullisuus- ja maksuttomuusperusteet sekä ja hinnoitteluperusteet. Maksustrategiassa on selkeytetty viranomaistoiminnan ja maksullisuuden ja maksuttomuuden rajanvetoa sekä ulkopuolisen rahoituksen perusteita. Maksustrategian sekä valtion maksuperustelain ja -asetuksen yleisten periaatteiden pohjalta ulkoministeriö on 1.1.2023 lukien vahvistanut uuden maksuasetuksen, joka on voimassa 31.8.2023 asti.

Toimintamäärärahaan nettoutetut tulot vuosina 2019-2027:

milj. euroa	2019	2020	2021	2022 ennuste	2023 arvio	2024	2025	2026	2027
24.01.01	13,5	10,8	13,3	16,5	17,7	17,7	17,7	17,7	17,7

Vuoden 2022 tulojen ennustetaan nousevan 16,5 miljoonaan euroon, mikä on 3,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 talousarviossa arvioitiin. Vuoden 2023 talousarvion valmistelun yhteydessä arvioitiin tuloja kertyvän vuonna 2023 yhteensä 17,7 miljoonaa euroa, mikä on hieman enemmän kuin ennuste vuodelle 2022. Tulojen arvioidaan vuosina 2024-2027 pysyvän vuoden 2023 tasolla: maksullisen toiminnan tuotot 11,7 miljoonaa euroa, muut toiminnan tuotot 5,0 miljoonaa euroa ja vuokrat ja käyttökorvaukset 1,0 miljoonaa euroa. Tulokertymässä on otettu huomioon EU:lta saatavat yhteisrahoitteisen toiminnan tulot sekä puolustusvoimilta saatavat yhteistoiminnan kustannusten korvaukset.

Siirtyvät erät

Toimintamenojen (24.01.01), siirtyneen määrärahan, käytettävissä olevan määrärahan ja seuraavalle vuodelle siirtyvän määrärahan määrä on esitetty alla olevassa taulukossa ministeriön kehusehdotuksen mukaisina. Taulukosta ilmenee määrärahan käyttö vuosina 2019-2021, arvio vuosien 2022 ja 2023 määrärahan käytöstä sekä arvio vuosien 2024-2027 määrärahatarpeesta.

Ulkoministeriön siirtyvä erä kasvoi edelleen vuonna 2022 Covid-19 -pandemian aiheuttaman toiminnan väliaikaisen hidastumisen johdosta. Arvion mukaan ministeriön ja edustustojen normaali toiminta on käynnissä vuonna 2023. Vuodesta 2023 lähtien siirtyvät erät lähtevät laskemaan erityisesti ministeriön ja edustustojen toiminnan käynnistyttyä normaalisti sekä ulkomaan edustuksessa pandemian aikana syntyneen korjausvajeesta ja kehyskaudelle ajoittuvien puheenjohtajuuksien johdosta. Edustustoverkon menoissa painottuvat erityisesti euron heikentyminen verrattuna edelliseen menokehyspäätökseen (kurssitappio joulukuussa 2022 oli 3,4 miljoonaa euroa verrattuna syyskuuhun 2022, jolloin edustustot laativat esityksensä vuodelle 2023) sekä kasvavat turvallisuusmenot eräissä edustustoissa.

Ministeriö palaa näiltä osin määrärahatarpeisiinsa seuraavien talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

milj. euroa	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
24.01.01	225,3	239,7	251,7	267,2	258,5	255,9	253,4	252,9	252,9
siirtynyt	28,2	20,4	32,9	48,9	57,2	39,7	31,6	23,5	14,6
käytettävissä	253,5	260,1	284,6	316,1	315,5	295,7	284,9	276,3	267,5
siirto seur. vuodelle	20,4	32,9	48,9	57,2	39,7	31,6	23,5	14,6	7,1
käyttö	233,1	227,2	235,7	258,9	275,9	264,1	261,5	261,8	260,4

Edellä esitetyn perusteella ministeriön kehusehdotus on 255 881 000 euroa vuonna 2024, 253 394 000 euroa vuonna 2025 ja 252 863 000 euroa vuosina 2026 ja 2027.

24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (smr 3 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.01.20	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	1 014 000	1 023 000	1 032 000	1 032 000
Kiinteistöjen vuokratarkistukset				9 000
Peruslaskelma yhteensä	1 014 000	1 023 000	1 032 000	1 041 000

Ulkomailla sijaitsevat valtion omistamat tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöt siirtyivät ulkoministeriön omistajahallintaan 1.1.2017. Kiinteistöt ovat Villa Lante ja asunto Roomassa, Suomen Ranskan instituutti Pariisissa, Pohjoismaiden paviljonki (kolmasosa) ja Suomen Aalto-paviljonki Venetsian biennaalialueella sekä Suomen Ateenan instituutti asuntoloineen. Kiinteistöt on vuokrattu suomalaisille tiede- ja kulttuurisäätöille niiden toimintaan ulkomailla.

Momentin määrärahaa käytetään ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen ylläpitomenoihin sekä näiden kiinteistöjen rakennus- ja korjaushankkeisiin. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöistä saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 määrärahaa arvioidaan siirtyvän noin 6,9 miljoonaa euroa. Siirtyvän määrärahan suuruuteen vaikuttaa erityisesti Covid-19 -pandemian vaikutus Villa Lanten peruskorjaukseen.

24.01.29 Ulkoministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (a)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.01.29	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	14 220 000	14 220 000	14 220 000	14 220 000
Peruslaskelma yhteensä	14 220 000	14 220 000	14 220 000	14 220 000

Momentin määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonnisäveromenojen maksamiseen

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

24.01.74 Talonrakennukset (smr 3 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.01.74	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Peruslaskelma yhteensä	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainhallinnon toimitilojen rakennus- ja korjaushankkeisiin sekä myös valtiolle vuokrattujen tilojen peruskorjausluonteisten korjaus- ja muutostöiden maksamiseen. Momentilta voidaan maksaa myös ennakkomaksuja. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Momentin määrärahat on sidottu vuoden 2017 tilinpäätöksen tase-arvoon siten, että ne vastaavat noin 5 % tasearvosta. Ministeriön vuosien 2023-2027 investointisuunnitelma perustuu hallinnonalan kiinteistöstrategiaan ja tämän kehusehdotuksen mukaiseen määrärahatasoon. Ulkoministeriö lähtee siitä, että määrärahatasoa tulee voida tarkastella tarvittaessa sekä lisäksi eräiden perusparannushankkeiden osalta niiden hanke- ja toteuttamissuunnitelmien valmistuttua.

Keväällä 2022 alkanut epävakaa turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on heijastunut rakennusteollisuuden toimintaan voimakkaasti aiheuttaen rakennuskustannusten poikkeuksellisen nopean nousun samalla kun talotekniikan komponentti- ja työvoimapula todennäköisesti pidentää rakennusaikoja. Hintojen nousua on pyritty ottamaan huomioon päivittämällä investointiesityksen kustannusarvioita. Tästä huolimatta kohdekohtaisiin kustannus- ja aikatauluarvioihin liittyy tavanomaista enemmän epävarmuustekijöitä. Lisäksi turvallisuuspoliittisista epävarmuustekijöistä johtuen eräitä hankkeita on jouduttu siirtämään suunnittelukauden ulkopuolelle.

Myytävät kiinteistöt

Kehyskaudella selvitetään edelleen useiden virka-asuntojen ja kanslioiden myyntimahdollisuuksia sellaisissa tapauksissa, joissa tilat eivät enää palvele tarkoitustaan. Nämä tuodaan talousarviokäsittelyyn tapauskohtaisesti. Yllättävät toimitilojen vaihtotarpeet eri kohteissa ovat todennäköisiä muun muassa terveydellisistä (sisäilmaongelmat) ja turvallisuudesta johtuvista syistä.

Kiinteistöjen myyntien yhteydessä tulee käsitellä myös uuden kiinteistön rahoitus (osto/vuokraus) ja ottaa se huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla ulkoasiainhallinnon määrärahoissa. Ulkoministeriö palaa kiinteistöjen myynteihin vuotuisten talousarvioiden ja lisätalousarvioiden yhteydessä.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 määrärahaa arvioidaan siirtyvän noin 25,8 miljoonaa euroa. Suurin osa määrarahasta siirtyy käynnissä oleviin kiinteistöhankeisiin sidottuna. Siirtyvän määrärahan suuruuteen on vaikuttanut erityisesti Covid-19 -pandemia sekä uusien edustustojen avaamiseen liittyvien investointien aikataulut. On todennäköistä, että vallitsevasta tilanteesta johtuen eräät suunnittelu- ja toteutusvaiheessa olevat peruskorjaushankkeet tulevat viivästymään. Tämä vaikuttaa niiden kustannusarvioihin ja toteuttamissuunnitelmiin sekä voi vaikeuttaa niille talousarvioissa osoitettujen määrärahojen käyttöä.

Kriisinhallinta

Suomi jatkaa osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan hallitusohjelman sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisesti. Työssä otetaan huomioon myös kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean antamia suosituksia kriisinhallinnan kehittämiseksi. Kriisinhallinnassa Suomi painottaa kokonaisvaltaisuutta

huomioiden sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan sekä rauhanvälityksen, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön yhtymäkohdat. Suomelle on jatkossakin tärkeitä taata riittävä osallistumistaso sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa.

Nopeat muutokset Euroopan turvallisuustilanteesta edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Osallistumalla kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan vahvistetaan kansallista puolustuskykyä ja kansallisia valmiuksia. Suomen toiminnassa korostuu kriisialueiden omien turvallisuusrakenteiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen ja turvallisuustoimijoiden kouluttaminen.

Muuttuvat kansainväliset tilanteet ja tarpeet, kuten uudet konfliktit tai uudet kriisinhallintaoperaatiot, merkitsevät sitä, että Suomen pitää säännöllisesti arvioida osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Tämä koskee niin mahdollisiin uusiin operaatioihin osallistumista kuin myös olemassa olevien osallistumispäätösten jatkamista. Harkinta tehdään aina operaatiokohtaisesti; uusia konflikteja ei voida ennustaa eikä ottaa huomioon kehysuunnittelussa.

24.10.20 Suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (a)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.10.20	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	53 080 000	53 080 000	53 080 000	53 080 000
Peruslaskelma yhteensä	53 080 000	53 080 000	53 080 000	53 080 000

Momentin määrärahaa saa käyttää sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen, kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin, kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen, sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muutoin osallistu, taloudellisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen ja kansallisen kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Pääosa momentin määrärahoista siirretään puolustusvoimien käyttöön. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot budjetoidaan puolustusministeriön pääluokkaan momentille 27.30.20.

YK:n maksamat palkkausmenokorvaukset on budjetoitu momentille 12.24.99.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot on mitoitettu joukkojen vahvuuksien ja henkilöstön tehtävävaatimusten mukaisesti. Suunnittelussa on otettu huomioon ne kehusehdotuksen valmisteluvaiheessa tiedossa olevat kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi on osallistumassa suunnittelukaudella tai joiden osallistumisen Suomi on päättämässä ennen suunnittelukautta tai sen aikana.

Tarkempien suunnitteluperusteiden puuttuessa, operaatioiden vahvuudet on esitetty koko suunnittelukauden ajaksi nykyisillä osallistumisvahvuuksilla. Suunnitteluperusteet ja määrärahatarpeet tarkentuvat poliittisen päätöksenteon ja suunnittelun edetessä.

Operaatiokohtainen erittely peruslaskelmatason mukaisesti:

24.10.20	2024	2025	2026	2027
01. EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	1 337 000	190 000		
04. Kosovon kriisinhallintaoperaation menot, 70 sotilasta	5 734 000	5 734 000	5 734 000	5 734 000
05. Yhteiset menot	7 454 000	7 014 000	7 404 000	6 904 000
09. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisen kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	5 176 000	8 141 000	7 219 000	8 393 000
11. EU:n Somalian koulutusoperaation menot, 12 sotilasta	1 460 000	1 460 000	1 460 000	1 460 000
14. Libanonin kriisinhallintaoperaation menot, 200 sotilasta	18 529 000	17 830 000	18 529 000	17 830 000
15. EU:n Malin koulutusoperaation menot, 12 sotilasta	1 528 000	1 528 000	1 528 000	1 528 000
16. Malin YK-operaation menot (MINUSMA), 10 sotilasta	1 287 000	1 287 000	1 287 000	1 287 000
18. Irakin koulutusoperaation menot, 75 sotilasta	7 504 000	7 504 000	7 504 000	7 504 000
23. Naton Irakin koulutusoperaation menot, 5 sotilasta	739 000	739 000	739 000	739 000
24. EUNAVFOR MED Iriini-operaation menot, 10 sotilasta	1 630 000	1 653 000	1 676 000	1 701 000
25. EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot, 5 sotilasta	702 000			
Yhteensä	53 080 000	53 080 000	53 080 000	53 080 000

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (smr 2 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.10.21	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	19 248 000	19 485 000	19 485 000	19 485 000
Peruslaskelma yhteensä	19 248 000	19 485 000	19 485 000	19 485 000

Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi vuoden 2023 talousarviossa.

Määrärahaa saa käyttää kriisinhallintatoiminnasta ulkomaille osallistuvasta suomalaisesta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien menojen ja Suomen siviilikriisinhallintatoiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen, vaalitarkkailijatoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen, siviilikriisinhallinnan tehtävissä toimivalle henkilöstölle otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen, siviilikriisinhallinnan projekteihin ja koulutukseen sekä siviilikriisinhallintaa tukevien hankkeiden valtionavustuksiin. Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet budjetoidaan sisäministeriön pääluokkaan momentille 26.01.04.

Momentilta myönnettäviin valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia. Järjestöiltä saatavat tulot budjetoidaan momentille 12.24.99.

Suomi osallistuu kansainväliseen siviilikriisinhallintaan tavoitteenaan ennaltaehkäistä konflikteja ja edistää niiden ratkaisua sekä kohdealueiden kehitystä kohti oikeusvaltioperiaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioitusta, demokratiaa, hyvää hallintoa ja toimivaa kansalaisyhteiskuntaa. Suomi on osallistunut siviilikriisinhallintaan viime vuosina 100 - 150 asiantuntijan vuotuisella vahvuudella. Osallistuminen keskitetään jatkossakin niihin ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden kannalta merkittäviin operaatioihin, joissa Suomen asiantuntijapanostuksella voidaan saavuttaa erityistä lisäarvoa ja vaikuttavuutta.

24.10.66 Rauhavälitys (smr 3 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.10.66	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	1 850 000	1 850 000	1 850 000	1 850 000
Hauraiden tilanteiden kehitysyhteistyö; siirto momentilta 24.30.66	2 050 000	2 050 000	2 050 000	2 050 000
Peruslaskelma yhteensä	3 900 000	3 900 000	3 900 000	3 900 000

Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi vuoden 2023 talousarviossa.

Määrärahaa saa käyttää sellaisen rauhavälitystoiminnan menoihin ja siihen liittyvän kapasiteetin vahvistamiseen, johon Suomi osallistuu, rauhavälitystä tukeviin kahdenvälisiin ja monenkeskisiin hankkeisiin, kansainvälisissä järjestöissä ja niitä vastaavissa organisaatioissa toimivista asiantuntijoista näille organisaatioille aiheutuvien menojen maksamiseen, rauhavälittämistä tukevien hankkeiden valtionavustuksiin ja rauhavälitystoimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Rauhavälityksen vahvistamiseen osoitetuista tulevaisuusinvestoinneista tehtiin vuonna 2022 vaikuttavuusarviointi hallitusneuvotteluissa sovitun mukaisesti. Arvioinnin tavoite oli ulkoministeriön rauhavälityskeskukseen hallinnoimien resurssien kautta saavutettujen vaikutusten tarkastelu, huomioon ottaen Covid-19 -pandemian aiheuttamat hidasteet.

Arviointi osoittaa, että rauhavälityskeskus on päässyt hyvin liikkeelle toiminnassa. Vahvistuneilla resursseilla ja ulkoministeriön rauhavälityskeskukseen toiminnalla on myös ollut myönteinen vaikutus verkostomaisen toimintatavan vahvistamiseen suomalaisten rauhavälityksen toimijoiden kanssa. Ulkoministeriön aktiivisempi rooli kuluvaan hallituskauden aikana käytännön rauhavälitysprosesseissa muun muassa Kosovossa, Myanmarissa ja Niilin alueella näyttäyty selkeänä ja odotettuna kehityksenä.

Hauraiden tilanteiden kehitysyhteistyömääräraha

Arviointi toteaa myös, että Suomen rauhavälitykseen osoittamat määrärahat on perusteltua pitää joustavina toiminnan luonteen johdosta. Momentin 24.10.66 määrärahojen lisäksi rauhavälityskeskus koordinoi myös hauraisiin tilanteisiin kohdennettavaa kehitysyhteistyömäärärahaa. Kahden erillisen määrärahan hallinnointi on työvoimaintensiivistä. Hauraiden tilanteiden kehitysyhteistyömäärärahan yhdistäminen rauhavälitysmäärärahaan mahdollistaa kokonaisuuden selkeämpää hallintaa ja vapauttaa henkilöresursseja varsinaisen rauhavälitystoiminnan edistämiseen. Myös tehty vaikuttavuusarviointi ja valtiovarainvaliokunnan mietintö vuoden 2023 talousarviosta suosittelivat, että rauhavälityskeskukseen hallinnoimat kaksi erillistä määrärahaa yhdistettäisiin toiminnan selkeyttämiseksi ja hallinnon keventämiseksi.

Rauhavälitysmäärärahasta valtaosa käytöstä kohdistuu toimintoihin, jotka täyttävät julkisen kehitysavun (ODA) määritelmän. Syyskuun loppuun mennessä vuoden 2022 määrärahasta vähintään 75 prosenttia voidaan laskea kehitysyhteistyöksi. Määrärahojen yhdistäminen momentille 24.10.66 ei vaikuta Suomen julkisen kehitysavun määrään.

Kehittämisehdotus; määrärahan käyttöajan pidentäminen

Rauhavälitys on toiminta, joka edellyttää ketteryyttä, joustavuutta ja luovuutta. Rauhavälitys on myös epävarmaa ja hidasta toimintaa, jossa tuloksiin pääseminen edellyttää pitkäkestoista sitoutumista. Riittävän ja joustavan

rahoituksen varmistaminen on edellytys lupaavasti alkaneen sektorin kehittämiselle, jossa Suomen osaamiselle on kysyntää. Toiminnan luonteen johdosta olisi tärkeää, että käytettävissä oleva määräraha muutettaisiin kolmivuotiseksi siirtomäärärahaksi. Tätä muutosta tukee myös valtiovarainvaliokunnan mietintö vuoden 2023 talousarviosta.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Ulkoministeriön kehusehdotus pohjautuu valtioneuvoston vuoden 2022 kehyspäätökseen. Hallitusohjelman pidemmän aikavälin tavoitteena on kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL).

Kehusehdotuksen mukainen julkisen kehitysavun osuus

Luvut milj. euroa	2024	2025	2026	2027
24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö	744,839	789,146	833,952	879,524
Muu ODA	469,631	469,181	469,331	469,331
ODA yhteensä	1 214,470	1 258,327	1 303,283	1 348,855
BKTL-osuus %	0,4101	0,4100	0,4100	0,4100
BKTL (VM:n ennuste joulukuu 2022)	296 148	306 909	317 874	328 989

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö (smr 3 v)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.30.66	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	717 389 000	753 155 000	795 748 000	795 748 000
Hauraiden tilanteiden kehitysyhteistyö; siirto momentille 24.10.66	-2 050 000	-2 050 000	-2 050 000	-2 050 000
Kehitysmaiden edustajien osallistumisen tukeminen kansainvälisten ympäristösopimusten ja -prosessien kokouksiin; siirto momentille 35.10.66 (TA2023)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten hankinnat ja investoinnit - erityisasiantuntija Suomen suurlähetystössä Washingtonissa; siirto momentille 24.01.01 (LTA2022, TA2023)	-300 000	-150 000		
BKTL-tason säilyttäminen vuoden 2026 tasolla (0,3973 %)				44 207 000
<i>Valtuus</i>	<i>460 795 000</i>	<i>460 795 000</i>	<i>460 795 000</i>	<i>460 795 000</i>
Peruslaskelma yhteensä	714 839 000	750 755 000	793 498 000	837 705 000

Vuoden 2027 määrärahataso

Ulkoministeriö lähtee kehusehdotuksessaan siitä, että vuoden 2027 varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoilla säilytetään julkisen kehitysyhteistyön vuoden 2026 BKTL-taso. Näin laskettuna vuoden 2027 varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen tulee olla 837 705 000 euroa, jotta arvion mukaan saavutetaan valtioneuvoston kehyspäätöksen mukainen vuoden 2026 BKTL-osuus, joka on 0,3973 %.

Kehittämisehdotus; tuki Ukrainalle

24.30.66	2024	2025	2026	2027
Peruslaskelma	714 839 000	750 755 000	793 498 000	837 705 000
Tuki Ukrainalle	30 000 000	38 391 000	40 454 000	41 819 000
Kehysehdotus yhteensä	744 839 000	789 146 000	833 952 000	879 524 000

Ulkoministeriön edellisen kehyspäätöksen mukainen Ukrainan maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyön budjettikehyks on kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2024-2026. Ulkoministeriö on käynyt toiminta- ja taloussuunnitteluprosessin yhteydessä tarkoin läpi sopeuttamiskohteita Ukrainan tukea varten, mutta liikkumavara on vähäistä. Tästä johtuen Ukrainan tukemiseksi esitetään kehyyksen ylittävää määrärahaa vuosina 2024-2027.

Ehdotettu lisämääräraha täydentää Suomen Ukrainalle antamaa apua. Määräraha käytetään Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden ja Ukrainan tarpeiden mukaisesti ODA-kelpoiseen toimintaan, jolla tuetaan Ukrainaa välittömästi pitkittyneen Venäjän hyökkäyksen aikana sekä valmistaudutaan välittömän tuen antamiseen sodan päätyttyä ja jälleenrakennuksen tukemiseen pidemmällä aikavälillä. Lisämääräraha pyritään mahdollisuuksien mukaan kohdistamaan Suomen Ukrainan kehitysyhteistyön maaohjelman mukaisiin tavoitteisiin. Suomen kehitysyhteistyön tavoitteena Ukrainassa on parantaa opetuksen laatua, lisätä energiaturvallisuutta ja ilmastokestävyyttä sekä vahvistaa oikeusvaltiota. Sodan jälkeen edessä on mittava jälleenrakennusvaihe, johon tulee vastata myös lahjamuotoisen kehitysyhteistyön keinoin.

Alustavasti määrärahaa suunnitellaan kohdennettavaksi mm. EU:n, YK:n ja kansainvälisten rahoituslaitosten kuten Maailmanpankki, EBRD, EIP ja NEFCO kautta annettavaan välittömän tuen ja jälleenrakennustyön tukemiseen. Erittäin todennäköisesti jälleenrakennusvaiheen tukemiseen tullaan perustamaan myös useita uusia rahoitusvälineitä. Tuen osalta huomioidaan myös yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävä yhteistyö. Tukea voidaan tarpeen mukaan kasvattaa myös olemassa olevia tukikanavia pitkin, mm. Ukrainan resilienssirahasto. Varojen käyttökohteet tarkentuvat myöhemmin. Lisämäärärahaa on tarpeen varata myös äkillisiä Ukrainaan kohdistettavia tukitarpeita varten. Avun tarpeen Ukrainalle arvioidaan kasvavan kehyskaudella merkittävästi vuoden 2023 talousarviossa sovitusta 30 miljoonasta eurosta.

Tuki Ukrainalle on tässä kehusehdotuksessa sovitettu hallitusohjelman liitteen 1 taulukoihin kirjatun 0,41 % BKTL-tavoitteen mukaiseksi ja sitä tulee tarkastella seuraavalla kehyskaudella.

Edellisen perusteella esittää momentin 24.01.01 määrärahoja korotettavaksi 30 000 000 euroa vuonna 2024, 38 391 000 euroa vuonna 2025, 40 454 000 euroa vuonna 2026 ja 41 819 000 euroa vuonna 2027.

Myöntö- ja sopimusvaltuudet

24.30.66	2024	2025	2026	2027
Kehysehdotus	744 839 000	789 146 000	833 952 000	879 524 000
Sidottu valtuuksilla ml. nyt esitetyt valtuudet	550 066 156 74 %	536 280 774 68 %	530 415 024 64 %	536 550 289 61 %
Kehyskauden valtuussuunnitelma	463 914 000	460 795 000	460 795 000	460 795 000
Valtuusehdotus	463 914 000	460 795 000	460 795 000	460 795 000

Kehitysyhteistyössä valtuuksien käytöllä parannetaan rahoituksen ennakoitavuutta, ja vähennetään hallinnollista työtä monivuotisten päätösten avulla. Tässä kehusehdotuksessa varsinaisen kehitysyhteistyön valtuuksista ja voimassa olevista päätöksistä aiheutuvista menoista jää vuotuisen määräraha-kehyykseen riittävä, vähintään 20 % sitomattomien määrärahojen osuus. Vuotuinen sitomisaste ei nouse yli 80 prosentin. Valtuusesitys ei myöskään linjaa tulevien vuosien käyttösuunnitelmakohtaista jakoa, vaan se pohjautuu arvioon tämän hetkisestä tarpeesta.

Edellisen perusteella myöntö- ja sopimusvaltuuksien tarpeeksi arvioidaan vuonna 2024 yhteensä 463 914 000 euroa ja vuosina 2025-2027 vuotuisesti 460 795 000 euroa.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 määrärahoja arvioidaan siirtyvän 200,0 miljoonaa euroa. Siirtävistä eristä arvioidaan olevan varainmyöntöpäätöksillä sidottua noin 100 miljoonaa euroa ja sitomatonta noin 100 miljoonaa euroa.

Edellä esitetyn perusteella ulkoministeriön kehusehdotus on 744 839 000 euroa vuonna 2024, 789 146 000 euroa vuonna 2025, 833 952 000 euroa vuonna 2026 ja 879 524 000 euroa vuonna 2027. Momentille esitetään myöntö- ja sopimusvaltuuksia 463 914 000 euroa vuonna 2024 ja 460 795 000 euroa vuosina 2025-2027.

24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (smr 2 v)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.30.67	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Oikeusvaltio- ja demokriatehtävien hoito; siirto momentille 24.01.01 (TA2023)	-96 000	-96 000	-96 000	-96 000
Peruslaskelma yhteensä	2 904 000	2 904 000	2 904 000	2 904 000

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistäville toimijoille.

Määrärahasta myönnettävä valtionavustus voi kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Momentilta myönnettävään rahoitukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Määrärahaa käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti. Määrärahasta on tarkoitus myöntää valtionavustusta Demo Finlandille ja Helsingin yliopiston yhteyteen perustetulle Oikeusvaltiokeskukselle.

24.30.88 Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (smr 3 v)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.30.88	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Peruslaskelma yhteensä	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000

Määrärahaa saa käyttää Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) uusien osakkeiden merkitsemisestä valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

24.30.89 Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (smr 3 v)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.30.89	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	129 730 000	129 730 000	129 730 000	129 730 000
Peruslaskelma yhteensä	129 730 000	129 730 000	129 730 000	129 730 000

Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainainstrumentteihin osana Suomen kehitysyhteistyötä. Määrärahaa on tarkoitus käyttää kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 määrärahoja arvioidaan siirtyvän 139,5 miljoonaa euroa. Siirtyvä erä on sitomatonta määrärahaa.

Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

24.90.20 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (smr 3 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.20	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Peruslaskelma yhteensä	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000

Momentti on vuoden 2023 talousarviossa muutettu kulutusmenomomentiksi vastaamaan paremmin toiminnan sisältöä. Suurin osa momentilta maksettavista menoista on kulutusmenoja.

Momentin määrärahaa käytetään Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen monenvälisiin hankkeisiin sekä pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa ja hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa tukeviin hankkeisiin. Lisäksi määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen, rahoituslaitosten, ja näitä vastaavien organisaatioiden yhteydessä toimivien rahastojen tukemiseen sekä näissä toimivien asiantuntijoiden rahoittamiseen ja Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön sekä Venäjä-politiikan toimeenpanon tukemiseen liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen. Momentilta voidaan rahoittaa myös enintään yhdeksää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitetyn henkilöstön, palkkausmenoja valtion virastojen ja laitosten Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen hankkeissa.

Alueellisella yhteistyöllä edistetään Suomen ja lähialueiden turvallisuutta ja hyvinvointia, ympäristön tilaa, ilmastolle haitallisten päästöjen vähentämistä, ihmisten terveyttä ja taloudellisia toimintamahdollisuuksia. Keskeisiä yhteistyömekanismeja ovat pohjoiset alueneuvostot (Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto ja Itämeren valtioiden neuvosto) sekä pohjoisen ulottuvuuden kumppanuudet. Ympäristö- ja ilmastoasiat painottuvat alueellisessa yhteistyössä.

Suomen asema aktiivisena ja vaikuttavana alueellisena toimijana edellyttää omaa kansallista rahoitusta. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön määrärahalta Suomi edistää poliittisten tavoitteidensa toimeenpanoa käytännössä ja tekee tunnetuksi suomalaista osaamista. Samalla kehitetään liiketoimintamahdollisuuksia ja

kansainvälisiä verkostoja. Kansallisella instrumentilla rahoitetaan omia hankealoitteita ja osallistutaan yhteisiin kehittämishankkeisiin sekä edistetään EU:n ja muun kansainvälisen rahoituksen ohjautumista Suomelle tärkeisiin kohteisiin. Rahoitettavien hankkeiden valinnassa painottuu kansallinen intressi, ml. suomalaisen asiantuntemuksen ja osaamisen hyödyntäminen hankkeiden toteuttamisessa.

Alueellisen yhteistyön merkitys Suomen ulkopoliitikassa korostuu Suomen lähialueiden turvallisuustilanteen muutoksen myötä. Toimintaa sopeutetaan muuttuneeseen poliittiseen tilanteeseen. Suomen tulee voida myös jatkossa sitoutua yhteistyöhön pitkäjänteisesti, mikä edellyttää riittäviä taloudellisia resursseja pitemmällä aikavälillä.

Rahoituksella tuetaan myös Suomen puheenjohtajuuksia ja niihin valmistautumista alueneuvostoissa ja sektorikohtaisia puheenjohtajuuksia alueellisen yhteistyön eri foorumeilla. Kehyskaudelle ajoittuu Suomen puheenjohtajuus Itämeren valtioiden neuvostossa (CBSS) 1.7.2024-30.6.2025. Määrärahaa rahoitettavilla hankkeilla on merkittävä rooli puheenjohtajuuksille asetettavien tavoitteiden toteuttamisessa ja Suomen prioriteettiteemojen edistämässä.

Momentin määrärahaa esitetään käytettäväksi vuosina 2024-2027 enintään 9 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkausmenojen maksamiseen valtion virastoissa ja laitoksissa.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 määrärahaa arvioidaan siirtyvän ulkoministeriön kirjanpidossa noin 0,7 miljoonaa euroa.

24.90.23 Etyj-puheenjohtajuus (smr 2 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.23	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	2 840 000	10 081 000	1 938 000	0
Peruslaskelma yhteensä	2 840 000	10 081 000	1 938 000	0

Määrärahaa saa käyttää Suomen Etyj-puheenjohtajuuden johdosta välttämättömän enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen lisähenkilöstön palkkauksiin ja korvauksiin sekä Etyj-puheenjohtajakauden valmistelun kannalta muihin välttämättömiin kulutusmenoihin ja Suomen Etyj-puheenjohtajuuden johdosta järjestettävien kokouksien ja muiden niitä vastaavien Etyj-puheenjohtajuuteen välittömästi liittyvien tilaisuuksien suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuviin menoihin.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj) on alueellinen turvallisuusjärjestö, johon kuuluu 57 osallistujavaltiota. Etyj toimii osallistujavaltioiden välisen poliittisen keskustelun foorumina, jonka tarkoituksena on lisätä valtioiden välistä luottamusta ja yhteistyötä. Etyjin toiminnassa laaja-alainen turvallisuus jakautuu kolmeen ulottuvuuteen: poliittis-sotilaallinen, talous ja ympäristö sekä inhimillinen turvallisuus. Päätöksenteko Etyjissä tapahtuu konsensuksella. Suomi on valittu marraskuussa 2021 Etyjin puheenjohtajaksi vuonna 2025. Puheenjohtajuuteen liittyvä troikkakausi kestää Etyjissä yhteensä kolme vuotta, myös puheenjohtajuutta edeltävän ja seuraavan vuoden. Valmistautuminen puheenjohtajuuteen aloitetaan vuonna 2023. Vallitsevan turvallisuuspoliittisen tilanteen johdosta Suomelle saattaa tulla merkittäviä puheenjohtajuuteen liittyviä tehtäviä jo ennen varsinaista puheenjohtajuuskautta.

Puheenjohtajuuden hoitamiseksi perustetaan ulkoministeriöön erillinen puheenjohtajuussihteeristö sekä vahvistetaan Suomen suurlähetystä Wienissä. Puheenjohtajuuteen ja troikkakauteen valmistautumiseksi Suomen Etyj-puheenjohtajuussihteeristön aloittaa jo vuonna 2023. Samoin myös Wienin suurlähetystön vahvistetaan jo syksyllä 2023. Sekä sihteeristön että suurlähetystön resursseja vahvistetaan vielä vuonna 2024 siten, että täysi vahvuus saavutetaan syksyllä 2024. Resurssointi puretaan vuoden 2026 aikana.

Puheenjohtajuudesta aiheutuvien muiden menojen arvioinnissa on käytetty pohjana Ruotsilta saatuja tietoja Ruotsin vuoden 2021 puheenjohtajuuden ja sen troikkakauden menoista. Tämän hetkisen arvion mukaan matkojen, puheenjohtajan järjestettäväksi tulevien tilaisuuksien, ml. ministerikokous, ja muiden vastaavien puheenjohtajuudesta aiheutuvien menojen kustannusarvio on yhteensä 9,0 miljoonaa euroa. Kustannusarvio saattaa muuttua puheenjohtajuusohjelman tarkennuttua.

Vakinaisen henkilöstön henkilöstömenot on sisällytetty momentille 24.01.01 Ulkoasiainhallinnon toimintamenot.

24.90.50 Eräät valtionavut (k)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.50	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	1 641 000	1 641 000	1 641 000	1 641 000
Peruslaskelma yhteensä	1 641 000	1 641 000	1 641 000	1 641 000

Momentin määrärahaa käytetään valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille. Valtionavustuksista järjestetään erilliset hakukierrokset.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena. Momentilta myönnettäviin valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuskia (688/2001).

24.90.51 Hädänalaisten avustaminen (a)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.51	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	45 000	45 000	45 000	45 000
Peruslaskelma yhteensä	45 000	45 000	45 000	45 000

Momentin määrärahaa käytetään konsulipalvelulain (498/1999, muut. 204/2000, muut. 421/2014, muut. 970/2014, muut. 896/2015, muut. 204/2018, muut. 174/2019, muut. 1303/2022) mukaan hädänalaisessa asemassa olevien henkilöiden kotiuttamisesta ja avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää edellisistä aiheutuviin tileistä poistoihin, avustuksien maksamiseen ulkomailla ja konsulipalvelulain 41 c §:n mukaisen Suomen ulkopuolella annettavan konsulipalvelun menoihin.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (smr 2 v)

Menojen peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.66	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäättös	106 599 000	108 271 000	109 962 000	109 962 000
Maailmanpankin Global Gas Flaring Reduction (GGFR) -kumppanuus; siirto momentille 34.10.66 (TA2023)	-200 000	-200 000	-200 000	
Maksuosuus Pohjoismaiselle ministerineuvostolle	1 057 000	1 057 000	1 057 000	1 057 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	-1 498 000	-1 498 000	-1 498 000	-1 498 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	-2 026 000	-2 026 000	-2 026 000	-2 026 000
OECD:n jäsenmaksu	-287 000	-306 000	-328 000	-49 000

WTO:n jäsenmaksu	62 000	62 000	62 000	62 000
Euroopan Neuvoston jäsenmaksut	480 000	480 000	480 000	480 000
Maksuosuus Itämeren valtioiden sihteeristölle (CBSS)	71 000	71 000	71 000	71 000
Maksuosuus Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC)	210 000	210 000	210 000	210 000
Maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon (EPF)	40 100 000			1 523 000
Maksuosuus Naton siviilibudjettiin (Civil Budget)	3 427 000	3 770 000	4 147 000	4 561 000
Muutokset muissa jäsenmaksuissa ja rahoitusosuuksissa	929 000	929 000	1 030 000	1 030 000
Valuuttakurssitappiot	2 512 000	2 512 000	2 512 000	2 512 000
Peruslaskelma yhteensä	151 436 000	113 332 000	115 479 000	117 695 000

Momentin määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen sekä Euroopan rauhanrahaston vähimmäistalletusjärjestelmän ennakkomaksuihin.

Peruslaskelma perustuu kehusehdotuksen laadinnan yhteydessä tarkistettuihin arvioihin Suomen maksuosuuksista kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuista ja rahoitusosuuksista. Yllä olevassa taulukossa esitetään nämä muutokset vuositasolla verrattuna valtioneuvoston kehyspäätökseen.

Suomen maksuosuus Naton siviilibudjettiin

Jäsenvaltiot osallistuvat Naton yhteisrahoitukseen (Common Funding) oman BKTL-osuuteen pohjautuvalla jako-osuudella heti liittymisen hyväksymisestä lähtien. Yhteisrahoitus jakautuu kolmeen erilliseen budjettiin: siviilibudjettiin (Civil Budget), sotilasbudjettiin (Military Budget) ja Naton investointiohjelmaan (NATO Security Investment Programme, NSIP). Suomelle liittymisneuvotteluissa 4.7.2022 vahvistettu maksuosuus on Naton tuottamissa laskelmissa 0,9057 % Naton yhteisrahoituksesta vuoden 2024 loppuun asti. Madridin huippukokouksessa 2022 jäsenvaltiot päättivät kasvattaa yhteisrahoitteisia budjetteja, mikä nostaa tulevaisuudessa jatkossa nostamaan myös Suomen vuosittaisia maksuosuuksia.

Ulkoministeriö budjetoit määrärahoihinsa Naton siviilibudjetin, jolla katetaan Naton päämajan ja kansainvälisen henkilökunnan juoksevat kustannukset. Tulevien vuosien maksuosuudet on sisällytetty peruslaskelmaan karkeina arvioina ja ne voivat muuttua jäsenyyden varmistuttua.

Maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon

Euroopan rauhanrahasto (European Peace Facility, EPF) on EU:n budjetin ulkopuolinen EU:n ulkoisen toiminnan rahoitusinstrumentti, jonka tarkoitus on tukea EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ehkäistä konflikteja, rakentaa rauhaa ja vahvistaa kansainvälistä turvallisuutta. Rahaston toimialue on maailmanlaajuinen, ja se toimii neuvoston sekä EU:n korkean edustajan alaisuudessa. Rahasto korvasi ja laajensi aikaisemmat rahoitusvälineet, Athena-järjestelmän ja Afrikan rauhanrahaston.

EPF:n kaudelle 2021-2027 asetettu kokonaismääräraha on 5,692 miljardia euroa. Määrärahan sisälle asetetut EPF:n vuotuiset rahoituskatot on määritelty erikseen rahaston perustamista koskevassa neuvoston päätöksessä. Rahasto rahoitetaan jäsenvaltioiden maksuosuuksilla bruttokansantulon (BKTL) jakoperusteen mukaisesti. Suomen maksosuudeksi rahastossa on määritetty tällä hetkellä 1,76 prosenttia. Tähän mennessä EPF:n kokonaisrahoituksesta on käytetty 4,882 miljardia euroa.

EU-jäsenmaat antoivat joulukuussa 2022 poliittisen hyväksynnän EPF:n kokonaisrahoituskaton nostamiselle 2,28 miljardilla eurolla (2 miljardia euroa vuoden 2018 hintoina) Ukrainan sotilaallisen tuen jatkamiseen. Suomen maksuosuus korotuksesta on noin 40,1 miljoonaa euroa ja se tulee maksuun vuonna 2024. Jäsenmaat totesivat samalla mahdollisuuden täydentää rahastoa myöhemmin noin 3,99 miljardilla eurolla (3,5 miljardia euroa vuoden

2018 hintoina). Kokonaisrahoituskaton korotuksen seurauksena muuttuvista vuotuisista rahoituskatoista ja maksuosuuksista on tarkoitus tehdä päätös alkuvuonna 2023.

Muut merkittävät muutokset Suomen maksuosuuksiin

Muista muutoksista merkittävimmät kohdentuvat Suomen maksuosuuksiin YK:lle: Suomen maksuosuuden YK:n talousarviosta arvioidaan kehyskaudella laskevan edellisen kehyspäätöksen 13,6 miljoonasta dollarista 12,0 miljoonaan dollariin ja maksuosuuden YK:n rauhanturvajoukoille 28,8 miljoonasta dollarista 26,9 miljoonaan dollariin. Vastaavat vähennykset ovat euromääräisinä 1 498 000 euroa ja 2 026 000 euroa.

Lisäksi nousevat Suomen maksuosuus Pohjoismaiselle ministerineuvostolle (kasvu 1 057 000 euroa), Euroopan neuvoston jäsenmaksut (kasvu 480 000 euroa) ja maksuosuus Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC) (kasvu 210 000 euroa).

Suomen jäsenmaksun OECD:lle arvioidaan laskevan valtioneuvoston viime kehyspäätökseen arvioiduista vuotuisista maksuista vuosina 2024-2026 noin 300 000 eurolla/vuosi.

Valuuttakurssitappiot

Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin 50 % on US-dollaripohjaisia. Verrattuna edelliseen kehyspäätökseen lisäävät kurssivaihtelut momentin määrärahatarvetta noin 2 512 000 eurolla.

Siirtyvät erät

Vuodelle 2023 arvioidaan siirtyvän noin 11,7 miljoonaa euroa vuoden 2022 määrärahoista.

Edellä esitetyn perusteella ministeriön kehusehdotus on 151 436 000 euroa vuonna 2024, 113 322 000 euroa vuonna 2025, 115 479 000 euroa vuonna 2026 ja 117 695 000 euroa vuonna 2027.

24.90.95 Kurssivaihtelut (a)

Momentin peruslaskelmataso on vuosina 2024-2027:

24.90.95	2024	2025	2026	2027
VN kehyspäätös	500 000	500 000	500 000	500 000
Peruslaskelma yhteensä	500 000	500 000	500 000	500 000

Momentin määrärahaa käytetään valtiolla käytössä olevien taloushallinnon tietojärjestelmien valuuttatietojen ja pankkien virallisten päivänkurssien välisten laskennallisten kurssierojen kattamiseen ja muiden valuuttamääräisten ulkomaisten maksujen laskennallisten kurssierojen kattamiseen.